

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕОНТОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТІВ В УКРАЇНІ GENERAL CHARACTERISTICS OF DEONTOLOGICAL PRINCIPLES OF THE ADVOCACY IN UKRAINE

Компанейцев С.В.,
адвокат, здобувач

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

Стаття присвячена розгляду загальнотеоретичних характеристик деонтологічних принципів діяльності адвокатів в Україні. Проаналізовано та порівняно підходи науковців щодо визначення переліку принципів діяльності адвокатів. Автор акцентує увагу на необхідності подальшого теоретичного осмислення змісту принципів діяльності адвокатів в Україні.

Ключові слова: діяльність адвокатів, адвокат, етика, моральність, деонтологічні засади діяльності адвокатів, деонтологічні принципи, зміст деонтологічних принципів.

Статья посвящена рассмотрению общетеоретических характеристик деонтологических принципов деятельности адвокатов в Украине. Проанализированы и сопоставлены подходы ученых относительно определения перечня принципов деятельности адвокатов. Автор акцентирует внимание на необходимости дальнейшего теоретического осмысления содержания деонтологических принципов деятельности адвокатов в Украине.

Ключевые слова: деятельность адвокатов, адвокат, этика, нравственность, деонтологические основы деятельности адвокатов, деонтологические принципы, содержание деонтологических принципов.

The article considers the general characteristics of deontological principles of the advocacy in Ukraine. The approaches of scientists the list of principles of the advocacy were analyzed and compared. The author was focuses on the need for further theoretical understanding of the content of the principles of the advocacy in Ukraine.

Key words: advocacy, advocate, ethics, morality, deontological fundamentals of the advocacy, deontological principles, the content deontological principles of the advocacy.

Постановка проблеми. Повага до адвокатської професії в цілому включає в себе шанування і дотримання деонтологічних принципів діяльності адвоката зокрема. Слушно підкреслено те, що питання правотворчості та правозастосування є актуальними не тільки для адвоката, а і для всіх представників соціальних прошарків в українському суспільстві. Престиж адвоката й ефективність його діяльності безпосередньо залежать від ролі людини в суспільстві та державі, від ставлення до фундаментальних принципів демократії, законності, верховенства права.

Стан дослідження. Окремі теоретичні питання сутності та змісту принципів діяльності представників тієї чи іншої професії розглядалися в роботах О. Ануфрієнко, О. Бойкова, Є. Гіди, В. Горшенева, С. Гусарєва, В. Єлова, О. Тихомирова, І. Шахова та інших. У процесі правових досліджень вченими пропонувалися різні підстави (критерії) принципів юридичної діяльності, але до цих пір єдиної позиції з цього приводу немає.

Водночас аналіз сучасної наукової літератури, правозастосовної практики дає підстави стверджувати, що деонтологічним принципам діяльності адвоката, взагалі не було присвячено жодного дослідження. Саме тому метою цієї статті є теоретична розробка сутності деонтологічних принципів діяльності адвокатів, порівняння поглядів науковців різних часів щодо визначення змісту цієї категорії для поглиблення розуміння її сутності.

Для реалізації поставленої мети були сформовані наступні завдання:

- 1) розкрити етимологію категорії «принцип» та здійснити компаративний аналіз поглядів вчених щодо її змісту;
- 2) сформулювати поняття «деонтологічні принципи діяльності адвокатів»;
- 3) виокремити деонтологічні принципи діяльності адвокатів;
- 4) розкрити зміст деонтологічних принципів діяльності адвокатів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням окремих наукових результатів. Етимологія поняття «принцип» походить від лат. principium – основа, початок і трактується як: 1) основне, вихідне

положення теорії, вчення, керівна ідея, основне правило діяльності; 2) внутрішнє переконання, погляд, що означає норму поведінки; 3) основа устрою, дії будь-якого механізму, прибору. Наведені значення вказують на тісний зв'язок між об'єктивно існуючими певними правилами, що мають основне, вихідне значення й такими суб'єктивними властивостями, як внутрішнє переконання, погляди. У цьому сенсі досить влучною є висловлена В. Горшеневим та І. Шаховим думка про те, що якщо принципи сприймаються, вони повинні глибоко усвідомлюватися, детально завоюватися та перетворюватися на професійні переконання [1, с. 7].

О. Ануфрієнко під принципом пропонує розуміти вихідні ідеї, основні засади, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю та відображають відмінні ознаки, сутність професійно-політичної культури юриста [2, с. 59].

О. Бойков зазначає, що етичними принципами діяльності адвоката є її найбільш загальні, керівні положення, які розвивають та доповнюють обов'язкові для всіх норми суспільної моралі відносно специфіки адвокатської професії [3, с. 42].

Екстраполюючи дані погляди на предмет нашої статті, можна визначити, що деонтологічними принципами адвокатської діяльності є вихідні, керівні положення, на яких ґрунтується поведінка адвоката в особистій та професійній сферах його діяльності. Дотримання адвокатом деонтологічних принципів діяльності наділяє його специфічним суспільним статусом – еталоном захисника прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина в українському соціумі.

Нашу думку підтверджують висловлювання В. Єлова, який зазначає, що у суспільстві, яке визнає принцип верховенства права, адвокат відіграє особливу роль. Він повинен слугувати праву, інтересам правосуддя, а також людям, права і свободи яких він покликаний відстоювати і захищати [4, с. 24].

Правильним, на наш погляд, є акцентування уваги на тому, що якими б не були деонтологічні принципи адвокатської діяльності, вони, у будь-якому випадку, повинні базуватися і доповнювати загальноновизнані фундаменталь-

ні принципи демократії, законності, верховенства права.

У зв'язку з важливою і відповідальною роллю, яка покладена на адвоката, він повинен відповідати певним професійним і етичним критеріям, до того ж вимоги, які висуваються до адвоката, є набагато вищими за ті, що зазвичай ставляться до пересічного громадянина.

Плюралізм проаналізованих думок вчених стосовно принципів адвокатської етики, професійної культури юриста, а також аналіз міжнародного, європейського та українського законодавств з цього питання, створює позитивне підґрунтя для виокремлення та дослідження деонтологічних принципів діяльності адвокатів.

Враховуючи те, що деонтологічні засади діяльності адвокатів мають специфічні рівні дослідження – особисту та професійну, – рамки аналізу деонтологічного аспекту діяльності адвоката значно розширюються. З огляду на це, вважаємо, що в якості деонтологічних принципів діяльності адвокатів в Україні слід віднести наступні:

- 1) процесуальну незалежність;
- 2) законності;
- 3) моральної досконалості;
- 4) конфіденційності та професійної таємниці;
- 5) «клієнтоцентризму»;
- 6) професіоналізм;
- 7) поваги до адвокатської професії;
- 8) саморегулювання та саморекламування;
- 9) відповідності діяльності адвоката основним засадам розвитку українського суспільства, держави;
- 10) об'єктивності оцінки інформації;
- 11) активності у відстоюванні інтересів клієнта.

Спробуємо піддати науковому аналізу визначені нами принципи діяльності адвокатів.

Принцип процесуальної незалежності діяльності адвокатів полягає у забезпеченні таких умов виконання професійних прав і обов'язків адвоката, які гарантували б йому свободу від будь-якого зовнішнього впливу, тиску чи втручання в його діяльність, зокрема, з боку правоохоронних органів, а також від впливу своїх особистих інтересів [5].

Принцип процесуальної незалежності діяльності адвокатів дістає своє закріплення і в інших нормах, що регулюють відносини адвоката з клієнтом, судом та іншими учасниками судового процесу, з іншими органами та особами, а також відносини між самими адвокатами. Наприклад, з метою втілення цього принципу у відносинах між адвокатом і клієнтом адвоката забороняється приймати доручення від клієнта, якщо інтереси клієнта об'єктивно суперечать інтересам іншого клієнта, з яким адвокат зв'язаний угодою про надання правової допомоги, або якщо є розумні підстави вважати, що це призведе до виникнення суперечності інтересів нового й попереднього клієнтів. Незалежне, становище адвоката сприяє зміцненню в суспільстві довіри до процедур правосуддя. Таким чином, адвокату необхідно уникати будь-яких утисків власної незалежності заради інтересів клієнта, суду або інших осіб.

Наступним деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип дотримання законності*.

Сутність принципу додержання законності в діяльності адвоката, що сформульований у ст. 6 Правил адвокатської етики, полягає у тому, що у своїй професійній діяльності адвокат зобов'язаний дотримуватися чинного законодавства України, сприяти утвердженню та практичній реалізації принципів верховенства права та законності, використовувати всі свої знання і професійну майстерність для належного захисту і представництва прав, свобод і законних інтересів людини, громадянина й юридичних осіб [5].

У відносинах з судом та іншими учасниками судового процесу адвокат зобов'язаний дотримуватися вимог чинного законодавства, не виявляти неповаги до суду (суддів),

поводитись гідно. Тобто принцип законності у діяльності адвокатів полягає у зобов'язанні адвоката дотримуватися чинного законодавства України, всіляко сприяти ствердженню і розвитку ідеї законності, забезпеченню і захисту прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина.

Наступним деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип моральної досконалості*.

З метою виконання своєї місії адвокат як у своїй професійній діяльності, так і в приватному житті, повинен бути чесним і порядним, не вдаватися до омани, погроз, шантажу, підкупу, використання скрутних матеріальних чи особистих обставин інших осіб або інших протизаконних засобів для досягнення своїх професійних чи особистих цілей, поважати права, законні інтереси, честь, гідність, репутацію та почуття осіб, з якими він спілкується в різних відносинах [5].

Тобто принцип моральної досконалості не означає, що адвокат повинен бути абсолютно бездоганною особою, але його поведінка не може бути безчесною (ганебною) ні в юридичній практиці, ні в діловій діяльності, ні у приватному житті, оскільки це може заплямувати (зганьбити) адвокатську професію.

Наступним деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип конфіденційності та професійної таємниці*.

Додержання конфіденційності є необхідною та найважливішою передумовою довірчих стосунків між адвокатом і клієнтом, без яких неможливе належне надання правової допомоги [4, с. 43].

Всю інформацію, отриману від клієнта, можна поділити на конфіденційну та таку, що становить адвокатську таємницю. У Правилах адвокатської етики розкрито різницю між цими видами інформації. По-перше, конфіденційна інформація може бути розголошена в разі «скасування» конфіденційності особою, яка зацікавлена в її дотриманні (або її спадкоємцями); по-друге, адвокат не відповідає за порушення принципу конфіденційності в разі допиту його у встановленому законом порядку як свідка щодо цих обставин. Розголошувати ж відомості, що становлять адвокатську таємницю, заборонено за будь-яких обставин, у тому числі в разі спроб допитати адвоката з питань, які є її предметом [5].

Як підсумок, слід зазначити, що особливість професії адвоката полягає в тому, що він одержує від клієнта відомості, які особа не буде повідомляти іншій особі, а також інформацію, яку йому належить зберігати в таємниці. Довіра до адвоката може виникнути лише за умови обов'язкового додержання ним конфіденційності та збереження адвокатської таємниці.

Наступним деонтологічним принципом діяльності адвокатів є *принцип «клієнтоцентризму»*.

За аналогією з філософським вченням «антропоцентризму», де людину ставлять в центр дослідження процесів буття та пізнання оточуючих явищ, нами сформовано принцип «клієнтоцентризму». Це означає, що будь-яка адвокатська діяльність за своїм призначенням має забезпечувати захист прав і свобод людини та громадянина. Тобто, інтереси клієнтів є предметом професійної діяльності адвоката, серцевиною (центром) його діяльності.

Тобто, сутність принципу «клієнтоцентризму» полягає у тому, що адвокат, належним чином дотримуючись усіх норм права та правил професійної поведінки, має діяти завжди в інтересах клієнта і ставити його інтереси вище за свої власні та інтереси колег за професією.

Ще одним деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип професіоналізму*.

У Правилах адвокатської етики, зважаючи на суспільну значущість і складність, професійних обов'язків адвоката, зазначається, що від адвоката вимагається високий рівень професійної підготовки, фундаментальні знання чинного законодавства, практики його використання, опа-

нування тактики, методів і прийомів адвокатської діяльності, ораторського мистецтва [5].

Адвокат зобов'язаний, незалежно від галузі своєї спеціалізації, якщо така має місце, підтримувати на належному рівні знання з питань, у яких він має надавати юридичну допомогу. Адвокат повинен постійно працювати над вдосконаленням своїх знань і професійної майстерності, володіти достатньою інформацією про зміни у чинному законодавстві.

На жаль, сьогодні в Україні ще немає правових стимулів, які б спонукали адвоката постійно працювати над підвищенням своєї компетентності. Обов'язки із забезпечення розумно необхідного рівня компетентності, покладені на адвокатів Правилами адвокатської етики, залишаються поки що декларативними, оскільки не мають під собою підґрунтя. Адже в них немає норми, що зобов'язувала б адвоката періодично підвищувати свою кваліфікацію в певних навчальних установах і передбачала б відповідальність за невиконання такого обов'язку [4, с. 52].

Наступним деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип поваги до адвокатської професії*.

Згідно з цим принципом, адвокат усією своєю діяльністю повинен стверджувати повагу до адвокатської професії, її сутності і громадського призначення сприяти зберіганню та підвищенню її престижу. Задля цього адвокат зобов'язаний виконувати законні рішення виборних органів адвокатури, прийняті в межах їх компетенції (що не виключає критики останніх та їх оскарження у встановленому законом порядку). Він не повинен чинити дій, спрямованих на обмеження права особи на захист, професійних прав інших адвокатів, незалежності адвокатської професії, підривати її престиж.

Таким чином, повага до адвокатської діяльності проявляється у професійній, громадській, публічній діяльності адвоката у формі дій та вчинків, спрямованих на підвищення її престижу. Публічний інтерес вимагає від адвокатів діяти добросовісно у своїх взаєминах і не обманювати. Взаємна повага між колегами по професії полегшує належне здійснення правосуддя, допомагає вирішувати конфлікти за домовленістю, у тому числі в інтересах клієнта.

Наступним деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип саморегулювання та саморекламування*.

Саморегулювання адвокатської діяльності полягає в тому, що адвокат сам, на власний розсуд, за своїм внутрішнім переконанням обирає модель своєї поведінки у відносинах з клієнтами, колегами, співробітниками тощо. Звичайно, певні рамки в його роботі існують і за їх межі адвокату не можна виходити. Ці обмеження, перш за все, пов'язані з правовою свідомістю та культурою поведінки, моральною досконалістю тощо. Саморегулювання включає також процес організації адвокатом робочого дня, планування, прогнозування та моделювання своєї діяльності.

На жаль, принцип саморегулювання не знайшов свого закріплення на нормативному рівні, хоча його важливість є однозначною. Однією з причин, на наш погляд, є близька спорідненість даного принципу з принципом процесуальної незалежності. Іноді саморегулювання включають в процесуальну незалежність, хоча, на нашу думку, це неправильно.

Саморекламування як принцип адвокатської діяльності закріплено на нормативному рівні. Зокрема, Правила адвокатської етики висувають особливі вимоги до рекламування адвокатської діяльності, незалежно від того, практикує адвокат індивідуально чи в складі адвокатського об'єднання. Так, у Правилах адвокатської етики чітко визначають форми та засоби рекламування. Зокрема, передбачено, що рекламування адвокатської діяльності може проводитися в таких формах: розміщення оголошень, інформаційних повідомлень та інших рекламних матеріалів у періодичних виданнях, довідниках, інформаційних бюлетенях, інших друкованих виданнях, а також шляхом

трансляції рекламних матеріалів на радіо і телебаченні [5].

Отже, саморегулювання та саморекламування діяльності адвокатів характеризується як свободою адвоката у виборі моделі своєї поведінки, так і наявністю певних обмежень щодо рекламних оголошень і матеріалів.

Наступним деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип відповідності основним засадам розвитку українського суспільства, держави*.

Засади розвитку суспільства та держави є найважливішими та найактуальнішими питаннями, які потребують належного вирішення та розв'язання, в будь-якій країні світу. Саме тому дані положення завжди закріплюються на законодавчому рівні.

Звісно, адвокатська діяльність не має на меті забезпечення розвитку України у всіх сферах суспільного життя. Через те, що вона здійснюється саме у юридичній сфері, то і діяльність стосовно відповідності основним засадам розвитку українського суспільства та держави буде мати лише правове підґрунтя.

Враховуючи це, нами вбачається правильною думка про те, що адвокатська діяльність, зокрема її деонтологічні принципи, в процесі її здійснення ґрунтуються також і на принципах внутрішньої і зовнішньої політики України, доповнюючи і розвиваючи їх. Це стосується принципів, визначених у п. п. 1,2,3,5,6 ст. 2 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»:

- безумовне додержання Конституції України;
- забезпечення прав, свобод людини та громадянина;
- виконання загально визначених принципів і норм міжнародного права;
- зміцнення демократичних засад суспільного і державного життя;
- забезпечення верховенства права [6].

Наша впевненість базується на тому, що основним призначенням адвокатури є забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів громадян та юридичних осіб, неухильне додержання вимог законодавства України тощо.

Наступним деонтологічним принципом діяльності адвоката є *принцип об'єктивності оцінки інформації*.

Об'єктивність полягає у неупередженому аналізі будь-яких матеріалів, які адвокат мав змогу одержати під час здійснення своєї діяльності. Неупередженість забезпечується моральною досконалістю, компетентністю, професійною культурою адвоката, що дозволяє абстрагуватися від власних емоцій, почуттів, які пов'язують його з клієнтом.

Адвокат, у відповідності до кримінального, адміністративного, цивільного законодавства, має право (а в деяких випадках просто зобов'язаний) збирати і подавати докази. У будь-якому випадку, отримана в такий спосіб інформація, буде носити різний характер, мати різне забарвлення відносно інтересів клієнта, якого адвокат захищає:

- та, яка виправдує особу;
- та, яка підтверджує вину підзахисного.

Принцип об'єктивності оцінки інформації в адвокатській діяльності є одним із чинників, які підвищують її престиж, авторитет не тільки серед громадян, які потребують правової допомоги, а й серед органів державної влади та місцевого самоврядування, що, разом з адвокатом, вступають у процес пошуку істини.

Останнім деонтологічним принципом адвокатської діяльності є *принцип активності у відстоюванні інтересів клієнта*.

Поняття «активності» не слід розуміти буквально, лише як комплекс здійснюваних фізичних дій з боку особи. У діяльності адвоката активність, на наш погляд, проявляється у системному підході до здійснення правового захисту інтересів клієнта. Це послідовність у плануванні заходів, логічність під час збирання та подачі доказів, об'єктивність у їх оцінці, наполегливість у пошуку істини тощо.

Отже, ми виокремили та проаналізували деонтологічні принципи адвокатської діяльності та сформулювали наступні **висновки**.

Деонтологічні принципи адвокатської діяльності сприяють належній поведінці адвокатів при захисті інтересів клієнтів. Саме вони, за умов їх розвитку та вдосконалення, можуть

стати основою виховання молодих адвокатів, формування їх професійної культури та свідомості. Крім того, виокремлені нами деонтологічні принципи діяльності адвокатів можуть слугувати основою для подальшого вдосконалення Правил адвокатської етики та інших нормативно-правових актів, що закріплюють порядок діяльності адвокатів в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Горшенев В., Шахов И. Контроль как правовая форма деятельности / В. Горшенев, И. Шахов. – М. : Юрид. лит., 1987. – 176 с.
2. Ануфрієнко О.А. Професійно-політична культура юриста (філософсько-правовий аналіз) : дис. ... канд. юрид. наук : спеціальність 12.00.12 – філософія права / Ануфрієнко Олександр Анатолійович. – К. : КНУВС, 2007. – 214 с.
3. Етика адвоката. – М. : Издательство «Юрлитинформ», 2007. – 592 с.
4. Єлов В. А. Основи адвокатської етики : посіб. викладача / В. А. Єлов ; за заг. ред. Н. А. Рудницької. – К. : Прецедент, 2010. – 132 с.
5. Правила адвокатської етики, схвалені вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України 1 жовтня 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS128.html – Заголовок з екрану.
6. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики // Відомості Верховної Ради України – 2010.– № 40. – Ст. 527.

УДК 340; 342.7

ПРАВО НА ПРИВАТНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ THE RIGHT TO PRIVACY IN THE CONTEXT OF LEGAL PERSONALITY OF A PERSON

Кучук А.М.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри теорії держави і права

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

У статті висвітлюються теоретико-правові аспекти права на приватність. Акцентується увага на нечіткій визначеності змісту права на приватність та недосконалості схеми його розгляду: «права людини–людина–правоздатність–правосуб'єктність». Аналізується національний і міжнародний досвід реалізації права на приватність у зв'язку із теорією правосуб'єктності фізичної особи.

Ключові слова: права людини, право на приватність, правоздатність, правосуб'єктність, фізична особа.

В статье рассматриваются теоретико-правовые аспекты права на приватность. Акцентируется внимание на нечеткой определенности содержания права на приватность и несовершенстве схемы его рассмотрения: «права человека–человек–правоспособность–правосубъектность». Анализируется национальный и международный опыт реализации права на приватность в связи с теорией правосубъектности физического лица.

Ключевые слова: права человека, право на приватность, правоспособность, правосубъектность, физическое лицо.

Theoretic and law aspects of the right to privacy are elucidated in the article. Attention is paid to inaccurate definiteness of the essence of the right to privacy and the imperfection of the scheme of its consideration: «human rights–person–legal capacity–legal personality». National and international experience of the right to privacy in relation to the theory of legal personality of person is analyzed.

Key words: human rights, the right to privacy, legal capacity, legal personality, person.

*Людину робить людиною більшою
мірою те, що вона умовчує*
А. Камю

Постановка проблеми. Важливою рисою другої половини ХХ ст. є значна активізація боротьби за закріплення і реалізацію прав людини. В юридичній науковій літературі з'явилися ідеї про виникнення так званого четвертого покоління прав людини. Особливе місце в системі прав людини займає право на приватність, що концептуально оформилося саме в означений час. У той же час сьогодення вносить свої корективи в усі сфери суспільних відносин. Будучи частиною інформаційного суспільства, людина не завжди може контролювати ту інформацію, що поширюється про неї. Епоха постмодерну сприяла формуванню права на приватність і саме вона створює можливість його нівелювання. Європейський суд з прав людини неодноразово розглядав справи, предметом яких було саме права на приватність, згадаємо хоча б справу «Принцеса Ганноверська проти Німеччини», однак і до сьогодні означене право не досліджувалося в аспекті правосуб'єктності фізичної особи.

Стан дослідження. В Україні окремі аспекти права на приватність досліджували такі науковці, як А. В. Копейченко (обмеження права на приватність), А. С. Мацко (міжнародно-правовий захист права людини на приватність персоналізованої інформації), А. В. Пазюк (міжнародно-правовий захист права людини на приватність

персоналізованої інформації і право на приватність в інформаційному суспільстві) та інші.

Серед західних правників, що досліджували окреслені питання, слід вказати Ф. Агре, Р. Кларк, В. Котші, М. Ротенберг та інші. Особливо слід відмітити монографію польського дослідника М. Ковальськи, який проаналізував рішення Європейського суду з прав людини в контексті поваги особистого і сімейного життя, житла і кореспонденції на підставі ст. 8 Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини.

Незважаючи на значну увагу науковців і юристів-практиків до тематики права на приватність, вона і на сьогодні є малодослідженою та потребує висвітлення, яке має здійснитися в аспекті теорії правосуб'єктності фізичної особи.

Мета дослідження: висвітлення права на приватність в контексті правосуб'єктності фізичної особи.

Виклад основного матеріалу. «Людина – це істота суспільна», – стверджував К. Маркс. І, дійсно, всі ми знаємо, що однією з перших форм організації суспільства було первісне людське стадо. Умови існування в той час не дозволяли людині вижити окремо від інших. Усвідомленню такого положення сприяв й міфологічний світогляд первісної людини. Свою унікальність, богообраність вона починає осмислювати з моменту формування монотеїстичних релігій, хоча на першому місці, звичайно, перебуває Бог. Саме в цей час поширюються ідеї, які складають основу права на приватність. Хоча слід відзначити, що на нашу